

Felsőoktatási hallgatói szolgáltatások fejlesztése és pályaorientáció

„Iskola a társadalmi térben és időben V.” konferencia

Pécs, 2014. május 20-21.

Borbély-Pecze Mariann

Cél: a felsőoktatási szolgáltatások körének kibővítése, fejlesztése

Indoklás:

- felsőoktatási lemorzsolódás (45 % - (Varga 2010))
- felsőoktatási „túltartózkodás ”

Feladat:

A hallgatói szolgáltatások, mint a helyzet javításának lehetséges eszközének kialakítása, standardizálása, fejlesztése

Az intézményi lépéseken túl rendszerszintű megoldásokra is szükség van!

Törvényi szabályozás, projektfejlesztések

- ▶ **2011. évi CCIV tv. a nemzeti felsőoktatásról**
 - ▶ (12. § (3) fa bekezdés) szenátus hatáskörébe rendeli az intézményi szintű *hallgatói tanácsadás, mint rendszer* kialakítását és működtetésének nyomon kísérését
- ▶ **TÁMOP 4.1.3.** (központi kormányzati projekt-fejlesztés)
 - ▶ Diplomás Pályakövető Rendszer (DPR)
 - ▶ Adattár alapú Vezetői Információs Rendszer (AVIR)
 - ▶ Központi Validációs Rendszer (KVR)
 - ▶ Országos Képesítési Keretrendszer felsőoktatási szintjeinek kidolgozása (OKKR)
 - ▶ IKT szolgáltatások fejlesztése
- ▶ **ESZA** alapú támogatásból megvalósuló fejlesztésben:
 - ▶ OKKR
 - ▶ validáció

Európai szakpolitikai gyakorlat - értelmezési keretek

az életpálya-építési készségek fejlesztése, mint kiemelt feladat

1. ELGPN szakpolitikai kézikönyv (2012) megállapításai:

- ▶ Az egyetemek és más felsőoktatási intézmények is egyre inkább elismerik, hogy a tudás, és bizonyos területek és tudományágak készségeinek átadása mellett fontos szerepet játszanak **a fiatalok és a felnőttek foglalkoztatásba való átmenetének támogatásában**, valamint olyan készségek kifejlesztésében, amelyek segítségével az idők során egyre jobban **tudják irányítani saját szakmai előmenetelüket**.
- ▶ Gyakorlati megvalósulás sokfélesége
 - ▶ Példa 1: iskolán kívüli életpálya-vezetési készségfejlesztő programok a hallgatóknak
 - ▶ Példa2: kreditértékű programok biztosítása (motiváció) hogyan tudják mobilizálni a különböző élethelyzetekben tanultakat a saját szakmai előmenetelük fejlődésének támogatása érdekében. (ELGPN, 2012)

Európai szakpolitikai gyakorlat - értelmezési keretek 2.

2. **Európai Tanácsadó Társaság** (European Association for Counselling) (EAC, 2002)
- ▶ „a tanácsadás: egy **interaktív tanulási folyamat**, amely az egymással szerződő tanácsadó(k) és a kliens(ek) között jön létre, legyenek azok egyének, családok, csoportok vagy intézmények, amely **szociális, kulturális, gazdasági és/vagy érzelmi kérdésekben** holisztikus megközelítést alkalmaz.”

Pályaorientáció a hallgatói szolgáltatások része!

EU egyéb eszközei:

- ▶ **Az átláthatósággal és a szakképzettség elismerésével kapcsolatos eszközök/segédeszközök** (EUROPASS, EKK, Szakképzés Európai Minőségbiztosítása (EQAVET), Szakképzés Európai Kreditrendszere (ECVET) Európai Kreditátviteli és Gyűjtő Rendszer (ECTS))
- ▶ **A munkaerő-piaci információk és az átláthatóság fejlesztését támogató kezdeményezések** (Euroguidance, Európai Készségek, Kompetenciák, Szakképesítések és Foglalkozások Osztályozása (ESCO), EU Skills Panorama)

Magyar fogalomhasználat

- a felsőoktatás esetében inkább **karrier tanácsadási szolgáltatásokról** esik szó
- lényegében a karrier tanácsadás fogalmának hazai értelmezése nem tér el lényegesen az ELGPN vagy a EAC fenti meghatározásaitól
- elnevezésbeli eltérés veszélye: a felsőoktatási tanácsadási szolgáltatásokról, **mint rendszerről** való gondolkodás háttérbe szorulása

Változó fogalmi környezet

► **Karrier**

- egy szervezeten, vállalaton belüli, pozíciókon keresztüli felfelé irányuló mozgás a stabilitás felé
- adott munkakör gazdagodása, a készségek sokoldalúvá válása, a felelősségi körök növekedése, önkipróbálás egy másik (szak- vagy tevékenységi) területen

► **Változás és váltás**

- Hangúlyeltolódás az egyes életszerepek között, változó vállalati és munkavállalói érdekek, értékek

► **Belső erőforrások, önismeret**

- a pálya- és karrier-tanácsadás legfontosabb eleme az önismereti képesség fokozása
- reaktivitás (helyzetekre reagáló) helyett proaktivitás

Kortárs magyar értelmezés

- ▶ „a pályorientáció **fő feladatává** annak biztosítása válik, hogy az állampolgárok minél inkább **képesé váljanak az őket érintő változások** elviselésére, megértésére és megfelelő **kezelésére**. A jól működő pályorientáció mint pedagógiai, tanácsadási tevékenységrendszer és mint társadalmi támogató rendszer segít *fenntartani az **egyén nyitottságát a változásra**, és megtanítja a változás kezdeményezésére, kezelésére, **saját pályafutásának irányítására** (careering), a változásokkal járó bizonytalanság elviselésére, és **biztosítja** az egyének számára a döntésekhez, a változások kezeléséhez szükséges **információkat, tanácsadást, segítő szolgáltatásokat.**” (Borbély-P. Gyöngyösi Juhász 2013)*

**önálló alrendszeri kereteket ad a karrier tanácsadás/ pályorientáció,
mint hallgatói szolgáltatás számára**

- ▶ a hallgató támogatásának **egyéni**,
- ▶ az intézményi érdekeket leíró **szervezeti** ,
- ▶ és a felsőoktatás **ágazati** érdekeibe illeszkedő tevékenység

a felsőoktatáson belüli pályatanácsadás felosztási javaslata

- a) a képzésbe lépés támogatása (pl. gólyatábor, orientációs hetek, felsőbb évfolyamok által nyújtott segítség, stb.),
- b) az önálló életpálya-építéshez szükséges kompetenciák átadása, CMS (pl. tanrendbe épített karrier órák, karrier tanácsadási csoportfoglalkozások, szimulációs gyakorlatok),
- c) a hallgatók munkaerő-piaci kilépésének előkészítése (pl. álláskereső klub, célállás megfogalmazása, egyéni karrier portfólió összeállítása). (Borbély-Pecze, 2012)

A pályatanácsadási tevékenység lehetséges tartalma (ELGPN Kézikönyv 2012)

- ▶ Előfelvételi az eredményes döntés és átmeneti időszakok megkönnyítéséhez.
- ▶ A felsőfokú oktatásra felkészítő tanfolyamok szervezése (tanácsadó szervezetek és az oktatási intézmények együttműködésével)
- ▶ Kapcsolattartás a munkáltatókkal és az alumni szervezetekkel
- ▶ a tanácsadók kompetencia fejlesztése: vertikális kommunikáció és kooperáció (pl. középfokú oktatás felsőbb évfolyamaival) horizontális kommunikáció (a felsőoktatás különböző szektorai között)
- ▶ a szakmai életpálya-vezetési készségek fejlesztésének folytonosságának biztosítása a középfokú oktatás és a felsőoktatás között.
- ▶ Zökkenőmentessé tenni a középfokú oktatás/szakképzés és felsőoktatás közti átmenetet.
- ▶ A végzős hallgatók támogatása az álláskeresés és állásteremtés területén.
- ▶ Támogatni a felsőoktatásban tanulókat (spec. csoportok, második esély program is)
- ▶ Kutatások
- ▶ a pályaaorientációs tanácsadók (és egyéb munkatársak) alapozó képzése

Diszkusszió – néhány lehetséges vizsgálati irány

- ▶ Nemzetközi és hazai „jó gyakorlatok” áttekintése
- ▶ Szakpolitikai koordináció kiépítése (TÁMOP 2.2.2. 2008)
- ▶ Minőségbiztosítási keretek kialakítása
- ▶ Hozzáférhetőség biztosítása

Irodalom

- ▶ Európai Pályaorientációs Szakpolitikai Hálózat (ELGPN) (2012/2014) Az élethosszig tartó pályaorientáció szakpolitikai kézikönyve, Jyväskyläi Egyetem, Finnország, szerk. Tony Watts, Raimo Vuorinen
- ▶ Borbély-Pecze Tibor Bors (2012) Életpálya tanácsadás modelljei szekció vitaindító előadása 2012. április 27. Mellearn, Gödöllő
- ▶ Borbély-Pecze Tibor Bors – Gyöngyösi Katalin- Juhász Ágnes (2013) Az életút-támogató pályaorientáció a köznevelésben Új Pedagógiai Szemle 2013/5-6 32-49 old.
- ▶ Derényi András (2010) A felsőoktatás és a foglalkoztathatóság kapcsolódásának értelmezése Educatio 2010/3, 361-359 old.
- ▶ Murányi I. A. (2006) A tanácsadás pszichológiája. In.: Bagdy E., Klein S. (2006) (szerk.) Alkalmazott pszichológia. SHL könyvek, EDGE 2000, Budapest
- ▶ Szatmáriné Balogh Mária (1999) Mi a „karrier tanácsadás”? Munkaügyi Szemle 1999/2

Köszönöm a figyelmet!

Borbély-Pecze Mariann

peczemariann@yahoo.com